

Prediction of Pro-social Behavior Using the Social Trust and Social Perspective Taking

Sattar Saidi. PhD Student

Department of Psychology, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.

Hamzeh Ahmadian. Ph.D

Assistant Professor, Department of Psychology, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.

Majid Saffarinia. Ph.D

Professor, Department of Psychology, Tehran South, Payam Noor university, Tehran, Iran.

Abstract

The purpose of this research was to anticipate pro-social behavior using social trust and social perspective taking. The statistical population of the study included teachers of all educational levels of Sanandaj city in 2017. in this study 425(230 women and 195 men) teachers participated. They were selected based on categorical random sampling method. The participants completed the Pro-social Behavior (penner, 2002), Social Trust (saffarinia and sharif, 2009) and Social Perspective Taking (mohaghegi and et al, 2016) questionnaires. The results of regression analysis showed that three components of social perspective taking variable including perception of the views of others, putting self in the place of others and respect for differences, and two components of social trust variable including cooperative tendencies and honesty can be significantly predict pro-social personality ($P \leq 0/05$) and explain 17% of variance.

Keywords: pro-social behavior, social trust, social perspective taking.

پیش‌بینی رفتار جامعه‌پسند بر اساس اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری اجتماعی

ستار صیدی

دانشجوی دکتری روان‌شناسی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران.

حمزه احمدیان*

استادیار گروه روان‌شناسی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران.

مجید صفاری‌نیا

استاد گروه روان‌شناسی، تهران جنوب، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

چکیده

هدف این پژوهش پیش‌بینی رفتار جامعه‌پسند بر اساس اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری اجتماعی بود. جامعه آماری پژوهش شامل معلمان تمامی مقاطع شاغل در مدارس شهر سنندج در سال ۱۳۹۶ بود که تعداد ۴۲۵ نفر (۲۳۰ زن و ۱۹۵ مرد) شرکت‌کننده، به‌عنوان نمونه پژوهش به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای، پرسشنامه‌های شخصیت جامعه‌پسند (پنر، ۲۰۰۲)، اعتماد اجتماعی (صفاری‌نیا و شریف، ۱۳۸۹) و دیدگاه‌گیری اجتماعی (محقق و همکاران، ۱۳۹۵) را تکمیل کردند. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که سه مؤلفه از متغیر دیدگاه‌گیری اجتماعی شامل ادراک دیدگاه دیگران، خود را جای دیگری گذاشتن و احترام به تفاوت‌ها و دو مؤلفه از متغیر اعتماد اجتماعی شامل تمایلات همکاری‌جویانه و صداقت می‌توانند به‌طور معنی‌داری شخصیت جامعه‌پسند را پیش‌بینی کنند ($P \leq 0/05$) و ۱۷ درصد واریانس را تبیین نمایند.

واژه‌های کلیدی: رفتار جامعه‌پسند، اعتماد اجتماعی، دیدگاه‌گیری اجتماعی.

* نویسنده مسئول: ahmadian2012@gmail.com

پذیرش: ۹۸/۰۲/۳۰

وصول: ۹۶/۰۶/۲۸

مقدمه

رفتارهای جامعه‌پسند جهان‌شمول هستند یعنی در بین فرهنگ‌های مختلف دیده می‌شوند (ترامسدراف، فریدلمایر و میر^{۱۷}، ۲۰۰۷). رفتارهای جامعه‌پسند، جهت‌گیری شده به سمت دیگران، بخش جدایی‌ناپذیر زندگی اجتماعی انسان است. توانایی و تمایل به عمل از سوی افراد، بدون انتظار پاداش، نقش محوری در بسیاری از تعاملات اجتماعی بازی می‌کند (توماسلو، ۲۰۰۹). آگاهی از احساس و موقعیت دیگران در تعاملات بین‌فردی به بروز رفتارهای جامعه‌پسند منجر می‌شود (هافمن، ۲۰۰۲). سلمن (۲۰۰۳) استدلال کرد که توانایی درک و هماهنگ کردن دیدگاه شخصی خود با شخص دیگر تعیین‌کننده اساسی رشد اجتماعی و اخلاقی است. محققان ارتباط بین دیدگاه‌گیری و نگرانی همدلانه و رفتارهای جامعه‌پسند را در کودکان، نوجوانان و بزرگسالان پیدا کرده‌اند (آیزنبرگ و همکاران، ۲۰۰۶).

دیدگاه‌گیری اجتماعی^{۱۸} جنبه‌ای از شناخت اجتماعی است (مارتن، وینر، راجرز، مور و تاناک^{۱۹}، ۲۰۰۹) که فرایند ادراک با بصیرت افکار، احساسات و انگیزه‌های آماج است (گلباک، برینکورث و ونگ^{۲۰}، ۲۰۱۲) و توانایی درک موقعیت اجتماعی از دیدگاه شخص دیگر است (سلمن، ۱۹۷۱). دیدگاه‌گیری شناختی اجتماعی شامل توانایی تصور تجربیات از نظر دیگران است (تایلور، ۱۹۸۸). فهم افکار و احساسات شخص دیگر فرایندها و رفتارهای جهت‌گیری شده به سمت دیگری را پرورش می‌دهد که شامل همدردی، مشارکت، تسلی دادن و یاری‌رسانی و همه مهارت‌هایی است که رفتارهای جامعه‌پسند و روابط اجتماعی سالم را تسهیل می‌کند (هافمن، ۲۰۰۰). تحقیقات قبلی گزارش کرده‌اند که دیدگاه‌گیری به طور مثبت، با رفتارهای جامعه‌پسند مرتبط است (مستن، مورالی و آیزنبرگر^{۲۱}، ۲۰۱۱؛ جینی، آلبیرو،

از دهه ۱۹۷۰، در میان پژوهشگران علاقه روزافزونی به مطالعه ماهیت و ریشه‌های رفتار جامعه‌پسند^۱، اعمالی همچون مشارکت^۲، کمک‌کردن^۳، همکاری^۴ و نعدوستی^۵ به وجود آمد (کرین^۶، ۲۰۱۴). جرقه علاقه روان‌شناسی به رفتار جامعه‌پسند، در ابتدا به‌وسیله اتفاقی روی داد که در آن ناظران از کمک کردن به غریبه‌ای که گیر افتاده بود امتناع کردند. این اتفاق قتل کیتی جنوویز بود که اواسط دهه ۱۹۶۰ در شهر نیویورک اتفاق افتاد و سی‌وهشت نفر تا چهل‌وپنج نفر به مدت بیش از نیم ساعت شاهد آن بودند، اما حتی یک نفر نه برای کمک کردن پیش‌قدم شد نه به پلیس خبر داد (برنسکامپ و بارون^۷، ۲۰۱۷).

تعاریف اصطلاح «رفتار جامعه‌پسند» می‌تواند کاملاً وسیع و گسترده باشد و از پژوهشگری تا پژوهشگر دیگر متفاوت است (جکسون و تیساک^۸، ۲۰۰۱). تعریف پذیرفته شده از این اصطلاح به‌طور معمول به طبقه بزرگی از رفتارهای داوطلبانه‌ای اشاره دارد که با هدف کلی نفع‌رسانی به دیگران انجام می‌شود (برونل، سوتلوا و نیکولز^۹، ۲۰۰۹؛ آیزنبرگ، فیس و اسپینراد^{۱۰}، ۲۰۰۶) و در کل رفتار جامعه‌پسند به‌عنوان طبقه‌ای از اعمال تعریف شده است که به نفع افراد دیگر است و رفاهشان را افزایش می‌دهد (پنر، داویدیو، پیلیوین و شرودر^{۱۱}، ۲۰۰۵). این رفتارها شامل کمک کردن به دیگران، دلسوزی^{۱۲} نشان دادن، موافق و منصف بودن^{۱۳} نسبت به دیگران است (گارنر، ۲۰۰۳). اکثر محققان رفتارهای جامعه‌پسند آشکار را مشارکت، کمک‌رسانی، پاسخدهی همدلانه و همکاری تعریف کرده‌اند (هستینگر، مک‌شانه، پارکر و لادا^{۱۴}، ۲۰۰۷؛ اسکورفیلد، بتان، نیلسون و مک‌گافین^{۱۵}، ۲۰۰۴؛ کر، یک، شاتاک، کاتر و یوریبورو^{۱۶}، ۲۰۰۳). این رفتارها، رفتارهای تکاملی مهمی هستند که به افراد و جامعه سود می‌رساند (باس، ۲۰۰۳).

1. Prosocial behavior
3. Helping
5. Altruism
7. Branscombe & Baron
9. Brownell, Svetlova & Nichols
11. Penner, Dovidio, Piliavin & Schroeder
13. Fair
15. Scourfield, Bethan, Neilson & McGuffin
17. Trommsdorff, Friedlmeier & Mayer
19. Marton, Wiener, Rogers, Moore & Tannock
21. Masten, Morelli & Eisenberger

2. Sharing
4. Cooperation
6. Crain
8. Tisak
10. Eisenberg, Fabes & Spinrad
12. Compassion
14. Hastings, McShane, Parker & Ladha
16. Uriburu
18. Social Perspective taking
20. Gehlbach, Brinkworth & Wang

اجازه دادن به فرد برای رمزگشایی موقعیت ارتقا می‌بخشد. نگرانی همدلانه حساسیت هیجانی محرک جانشینی است که پاسخ رفتاری جامعه‌پسند را بازمی‌تاباند (کریست، کارلو و استولتبرگ^۹، ۲۰۱۶). همچنین، نشان داده شده است که دیدگاه‌گیری به‌طور مثبت با فراوانی داوطلب شدن و تمایلات جامعه‌پسند در ارتباط است (کارلو، هاوسمن، کریستینسن و رندال^{۱۰}، ۲۰۰۳). برخی مطالعات بر وجود شواهدی برای نقش علی دیدگاه‌گیری در رشد رفتار جامعه‌پسند اشاره می‌کنند (برونل، رمینی و زورس^{۱۱}، ۲۰۰۶). گرایش بیشتر به گرفتن دیدگاه‌های دیگران با رویکرد جامعه‌پسندتر نسبت به دیگران و افزایش اعتماد طی تعاملات همیارانه مرتبط است. بین اعتماد و گرایش به دیدگاه‌گیری ارتباط وجود دارد، به عبارت دیگر دیدگاه‌گیری کم و زیاد با سطح اعتماد در پاسخ به رفتار غیرمنصفانه منطبق است (فت و همکاران، ۲۰۱۴).

تعریف جهان‌شمولی از اعتماد وجود ندارد اما اکثر تعریف‌ها توافق دارند که اعتماد انتظار مثبت نسبت به رفتار شخص دیگر است (ریگتی و فینکناور^{۱۲}، ۲۰۱۱). اعتماد اجتماعی^{۱۳} قبول ریسک رویارویی و ارتباط با دیگران است با این تصور که آن‌گونه که انتظار می‌رود رفتار خواهند کرد (جاسنسکی^{۱۴}، ۲۰۱۱). اعتماد اجتماعی باوری است که اعضای جامعه به همدیگر می‌توانند داشته باشند (باکر و دکر، ۲۰۱۲). اعتماد برای مردم در زندگی با یکدیگر، همکاری، رفتار و تلاش هماهنگ ضروری است. روزانه، افراد با موقعیت‌های اجتماعی متعددی روبرو می‌شوند که اعتماد لازم است؛ اما به خاطر اینکه رفتار دیگران تا حدی غیرقابل پیش‌بینی است به‌منظور کار در بافت اجتماعی و حفظ روابط سالم، افراد به اعتماد نیاز دارند (ریگتی و فینکناور، ۲۰۱۱). فقدان اعتماد در تعاملات اجتماعی با همکاری کمتر در گفتگوها (فرین، بلای و کوهلز^{۱۵}، ۲۰۰۷) و تبادل اطلاعات کمتر (درو، گیلس و وان دِ ولیرت^{۱۶}، ۱۹۹۸) مرتبط است.

بنلی و آلتو^۱، ۲۰۰۸؛ مک ماهان، ورنسمن و پارنز^۲، ۲۰۰۶). همچنین، در مطالعات پیشین رابطه دیدگاه‌گیری اجتماعی با گرایش به همکاری (جانسون، ۱۹۷۵) و رفتار اجتماعی (اپلی، کاروسو و بازرمن^۳، ۲۰۰۶) بررسی شده است و برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که دیدگاه‌گیری به‌طور منفی با پرخاشگری غیرمستقیم مرتبط است (مثلاً لی و همکاران، ۲۰۱۵). نمرات پایین دیدگاه‌گیری عامل خطر و پیش‌بین مهم رفتارهای پرخاشگرانه است و دیدگاه‌گیری می‌تواند نقشی مهم در بازداری رفتارهای خصومت‌آمیز بازی کند زیرا دیدگاه‌گیری ممکن است خشم و پرخاشگری را کاهش دهد (مور، هاولز، جراحی، دی و وارتن^۴، ۲۰۰۷).

بنابراین، در خلال موقعیت‌های بین‌فردی تنش‌زا، افراد دارای نمرات بالا در دیدگاه‌گیری ممکن است خوشایندی هیجان را در رفتارهای کارکردی^۵ (مثل رفتار جامعه‌پسند) بیش از رفتارهای خصومت‌آمیز تنظیم کنند (کتردی، امپراتوری^۶، پنزو، گاتو و فارینا، ۲۰۱۶). رشد ظرفیت گرفتن دیدگاه از دیگران یک رویکرد به‌ویژه نویدبخش در گسترش مؤثرتر حل تعارض است (گلباک و همکاران، ۲۰۱۵). بعضی مطالعات برای بهبود روابط از طریق کاهش پیش‌داوری و افزایش همکاری بین گروه‌ها متکی بر دیدگاه‌گیری اجتماعی طراحی شده‌اند (جانسون و جانسون، ۲۰۰۹) و نشان داده‌اند که دیدگاه‌گیری اجتماعی نقش مهمی در بهبود روابط بین افراد و گروه‌ها بازی می‌کند (نوردگرن، بنز و مک‌دونالد^۷، ۲۰۱۱؛ پالاک، ۲۰۱۰). باتسون، چانگ، آر و رولاند^۸ (۲۰۰۲) نیز نشان دادند که دیدگاه‌گیری تمایل به کمک، نگرش‌های مثبت‌تر و نگرانی همدلانه خودگزارشی را افزایش می‌دهد و بر رفتارهای جامعه‌پسند بین‌فردی مؤثر است.

دیدگاه‌گیری صفت اجتماعی شناختی یا مهارتی است که معمولاً هرگاه یک فرد درک کند که شخصی نیازمند کمک است رفتارهای جامعه‌پسند را تسهیل می‌کند. علاوه بر این، دیدگاه‌گیری نگرانی همدلانه را به خاطر نیاز دیگری، با

1. Gini, Albiero, Benelli & Altoe
3. Epley, Caruso & Bazerman
5. Functional behavior
7. Nordgren, Banas & MacDonald
9. Stoltenberg
11. Brownell, Ramani & Zrewas
13. Social trust
15. Ferrin, Bligh & Kohles

2. McMahon, Wernsman & Parnes
4. Mohr, Howells, Gerace, Day & Wharton
6. Contardi, Imperatori
8. Batson, Chang, Orr & Rowland
10. Carlo, Hausmann, Christiansen & Randall
12. Righetti & Finkenauer
14. Jasinski
16. De Dreu, Giebels & Van de Vliert

کنند. ۲) مؤلفه‌های دیدگاه‌گیری اجتماعی می‌توانند شخصیت جامعه‌پسند را پیش‌بینی کنند.

روش

روش پژوهش، جامعه آماری و نمونه: جامعه آماری پژوهش شامل معلمان تمامی مقاطع شاغل در مدارس شهر سنجند در سال ۱۳۹۶ بود که تعداد آن‌ها ۶۴۷۵ نفر بود و بر اساس جدول مورگان برای جامعه‌ای با این حجم تعداد ۳۷۲ نفر کفایت می‌کرد ولی به منظور افزایش توان آماری و احتمال افت ۴۵۰ نفر انتخاب گردید و در نهایت ۴۲۵ پرسشنامه وارد تحلیل شد. لازم به ذکر است که با توجه به اینکه جامعه پژوهش دارای دو زیرگروه کارکنان زن و مرد بود از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده گردید. تعداد ۲۳۰ نفر (۵۴/۱٪) زن و ۱۹۵ نفر (۴۵/۹٪) مرد بودند که میانگین سنی ۳۸ سال داشتند. این پژوهش از لحاظ هدف جزء تحقیقات کاربردی، از لحاظ اجرا جزء تحقیقات توصیفی - همبستگی و از نظر نوع داده‌ها، جزء تحقیقات کمی است.

ابزار سنجش

پرسشنامه شخصیت جامعه‌پسند: این ابزار توسط لوئیس پئر^۱ (۲۰۰۲) ساخته شده است. صفاری‌نیا و باجلان (۱۳۹۰) نسخه فارسی این پرسشنامه ۳۰ گویه‌ای را تهیه و بر روی ۸۵۰ دانشجو اجرا کردند. این پرسشنامه از هفت خرده‌مقیاس تشکیل شده است که در اصل دو عامل هم‌دلی جهت‌گیری شده به سمت دیگران و کمک‌رسانی را می‌سنجد. روش نمره‌گذاری این ابزار که در یک مقیاس پنج‌درجه‌ای بر اساس طیف لیکرت برای هر سؤال از صفر تا چهار ارزیابی می‌شود. در پژوهش صفاری‌نیا و باجلان (۱۳۹۰) پایایی پرسشنامه با استفاده از روش بازآزمایی ۰/۹۸ و همسانی درونی ۰/۷۹ به دست آمد. همچنین روایی همزمان پرسشنامه با پرسشنامه شخصیت پنج عاملی نئو مثبت و معنی‌دار بود.

اعتماد اجتماعی با برخی ویژگی‌های شخصیتی در ارتباط است و بین اعتماد اجتماعی و رفتارهای مطلوب اجتماعی ارتباط وجود دارد (افق‌ری و قاسمی، ۱۳۹۴). اعتماد متغیر مهمی در ارتباط با رفتارهای جامعه‌پسند در روابط بین فردی است و تقویت آن می‌تواند در توسعه رفتارهای جامعه‌پسند مدنظر قرار گیرد (صیدی، ۱۳۹۵). افرادی که اعتماد بین فردی بالایی دارند بیشتر درگیر اعمال جامعه‌پسندتر می‌شوند تا افرادی که به دیگران بی‌اعتماد هستند (کادنه‌د و ریچمن، ۱۹۹۶). اعتماد بالا در جامعه با مسئولیت‌پذیری بیشتر همراه است (اردن و اردن^۱، ۲۰۰۹). رشد ظرفیت گرفتن دیدگاه از دیگران موجب تقویت اعتماد می‌شود (اوانز و کروگر^۲، ۲۰۱۱). از این رو، گمان می‌رود با تقویت و گسترش دیدگاه‌گیری و اعتماد اجتماعی در جامعه به‌ویژه قشر معلمان بتوان به توسعه رفتارهای جامعه‌پسند کمک کرد.

معلمان حس همزیستی^۳ را در کلاس‌های درس جایی که دانش‌آموزان جهت‌گیری جامعه‌پسند (همکاری، سودمندی و نگرانی برای دیگران) را نشان می‌دهند، پرورش می‌دهند (باتستیچ^۴، سالومون، واتسون و اشپیس، ۱۹۹۷). ادراکات از تجارب یادگیری مشارکتی در کلاس درس (بار و هیگینز-دایلساندرو^۵، ۲۰۰۷) گرمی معلمان (لاکتر و پیانتا^۶، ۲۰۱۱؛ آیزنبرگ و همکاران، ۲۰۰۶)، کیفیت رابطه (پالرمو، هانیش، مارتین، فابیس و رایسر^۷، ۲۰۰۷) ادراک حمایت اجتماعی از معلمان (صیدی و صفاری‌نیا، ۱۳۹۴) می‌تواند پیش‌بینی برای رفتار جامعه‌پسند در دانش‌آموزان باشد و از طرفی دیگر، به دلیل اینکه تا به حال پژوهشی در ایران به نقش متغیرهای مطرح شده در اینجا به‌عنوان عوامل پیش‌بینی‌کننده رفتار یا شخصیت جامعه‌پسند نپرداخته است. همچنین، پژوهشی مشابه در نمونه معلمان صورت نگرفته است. لذا در این پژوهش دو فرضیه مطرح بود: ۱) مؤلفه‌های اعتماد اجتماعی می‌توانند شخصیت جامعه‌پسند را پیش‌بینی

1. Erden & Erden
3. Community
5. Barr & Higgins-D'Alessandro
7. Palermo, Hanish, Martin, Fabes & Reiser

2. Evans & Krueger
4. Battistich
6. Luckner & Pianta
8. Penner

روابط اجتماعی است که ریشه در توانایی‌های شناختی دارد. این مقیاس توسط محقق و همکاران (۱۳۹۵) طراحی شده که دارای ۱۵ گویه است و چهار عامل پیش‌بینی شناختی دیگران (سؤالات ۱ تا ۷)، ادراک دیدگاه دیگران (سؤالات ۸ تا ۱۰)، خود را جای فرد دیگر گذاشتن (سؤالات ۱۱ و ۱۲) و احترام به تفاوت‌ها (سؤالات ۱۳ تا ۱۵) را می‌سنجد. روش نمره‌گذاری این مقیاس بر اساس طیف لیکرت است. روایی همزمان با مقیاس‌های شادکامی آکسفورد و اضطراب بک نشان داد که بین دیدگاه‌گیری اجتماعی با شادکامی رابطه مثبت و معنادار و با اضطراب همبستگی منفی و معنی‌دار وجود دارد. همچنین پایایی مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۸ به دست آمد که نشان از روایی و پایایی مناسب مقیاس دارد. آلفای کرونباخ پرسشنامه در این پژوهش نیز ۰/۸۱ به دست آمد. یک نمونه از سؤالات این مقیاس عبارت است از: «من در اینکه طرف مقابلم چه کار می‌خواهد بکند پیش‌بین خوبی هستم».

روش اجرا و تحلیل داده‌ها

برای جمع‌آوری داده‌ها بعد از ارائه توضیحات لازم درباره پژوهش و نحوه جوابدهی به سؤالات، از شرکت‌کنندگان خواسته شد تا به پرسشنامه‌های شخصیت جامعه‌پسند، اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری اجتماعی پاسخ دهند. پس از جمع‌آوری داده‌ها، با استفاده از تحلیل رگرسیون به کمک نرم‌افزار آماری SPSS تجزیه و تحلیل داده‌ها انجام گرفت.

یافته‌ها

در این پژوهش ۴۲۵ معلم (۲۳۰ زن و ۱۹۵ مرد) با میانگین سنی ۳۸/۱۳ سال و انحراف معیار ۷/۶۵ شرکت کردند. جدول ۱ میانگین، انحراف معیار و ضرایب همبستگی پیرسون مؤلفه‌های اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری اجتماعی با شخصیت جامعه‌پسند را نشان می‌دهد.

همسانی درونی این مقیاس با استفاده از روش آلفا ۰/۸۷ به دست آمد. همچنین ضریب آلفا در پژوهش صیدی نیز با حجم نمونه (n=۳۷۳) محاسبه شد که ضرایب مسئولیت اجتماعی (۰/۶۲)، ارتباط همدلانه (۰/۴۲)، نگاه از منظر دیگران (۰/۳۴)، پریشانی فردی (۰/۳۲)، استدلال اخلاقی دو جانبه (۰/۷۴)، سایر استدلال‌های جهت‌گیری شده (۰/۷۱) و نوعدوستی خودگزارش‌دهی (۰/۶۵) به دست آمد (صیدی و صفاری‌نیا، ۱۳۹۴). آلفای کرونباخ کل پرسشنامه در این پژوهش نیز ۰/۷ به دست آمد. یک نمونه از سؤالات این پرسشنامه عبارت است از «راه‌هایی را انتخاب می‌کنم که بیشترین کمک را به دیگران بکنند».

پرسشنامه اعتماد اجتماعی: صفاری‌نیا و شریف

(۱۳۸۹) با همکاری متخصصان مربوطه این پرسشنامه ۲۵ گویه‌ای خودگزارش‌دهی را ساختند که برای هر معرف ۵ سؤال: ۱. رفتار مبتنی بر اعتماد کردن (سؤالات ۱ تا ۵)؛ ۲. تمایلات همکاری جویانه (سؤالات ۶ تا ۱۰)؛ ۳. صراحت (سؤالات ۱۱ تا ۱۵)؛ ۴. صداقت (سؤالات ۱۶ تا ۲۰)؛ ۵. اطمینان (سؤالات ۲۱ تا ۲۵) در نظر گرفته شده است. آزمودنی‌ها بر مبنای مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۵) پاسخ دادند. برای بررسی پایایی پرسشنامه بر روی ۶۰۰ دانشجوی دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز اجرا شد و به ترتیب ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه و ۵ معرف آن ۰/۹۵، ۰/۹۷، ۰/۹۷، ۰/۹۶، ۰/۹۶، ۰/۹۶ به دست آمد. بررسی روایی پرسشنامه با روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی تنها یک عامل را نشان داد که ۵۲/۹۲ درصد واریانس را تبیین می‌کرد و همه گویه‌ها در این عامل بارگیری می‌شدند (صفاری‌نیا، ۱۳۹۱). همچنین، آلفای کرونباخ پرسشنامه در این پژوهش ۰/۷ به دست آمد. از جمله سؤالات این پرسشنامه عبارت است از: «علاقه‌مندم که دوستان و آشنایانم نسبت به من اعتماد داشته باشند».

مقیاس دیدگاه‌گیری اجتماعی: دیدگاه‌گیری اجتماعی

(همدلی شناختی) یکی از مهارت‌های ضروری برای برقراری

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار و ضریب همبستگی بین مؤلفه‌های اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری اجتماعی با شخصیت جامعه‌پسند

متغیر	میانگین	انحراف معیار	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
۱. رفتار مبتنی بر اعتماد کردن	۱۷/۰۹	۲/۴۰	۱									
۲. تمایلات همکاری‌جویانه	۱۹/۴۲	۲/۴۴	۰/۱۲۱*	۱								
۳. صراحت	۱۹/۹۱	۲/۹۰	۰/۲۲۲**	۰/۳۶۴**	۱							
۴. صداقت	۱۹/۵۵	۲/۶۷	۰/۱۹۶**	۰/۳۱۲**	۰/۵۲۷**	۱						
۵. اطمینان	۱۷/۵۵	۲/۸۷	۰/۱۱۷*	۰/۱۴۴**	۰/۱۷۷**	۰/۲۲۸**	۱					
۶. پیش‌بینی شناختی دیگران	۲۶/۵۷	۴/۲۲	۰/۰۶۹	۰/۱۴۳**	۰/۱۲۱*	۰/۱۸۲**	۰/۰۷۸	۱				
۷. ادراک دیدگاه دیگران	۱۱/۳۲	۲/۸۵	۰/۰۱۷	۰/۲۴۰**	۰/۱۵۳**	۰/۱۵۳**	۰/۰۶۶	۰/۴۹۰**	۱			
۸. خود را جای دیگری گذاشتن	۷/۷۷	۱/۶۲	۰/۰۷۹	۰/۱۸۵**	۰/۱۶۰**	۰/۲۳۳**	۰/۱۷۶**	۰/۳۲۰**	۰/۳۱۷**	۱		
۹. احترام به تفاوت‌ها	۱۱/۳۸	۲/۱۶	۰/۰۴۰	۰/۱۳۰**	۰/۱۶۱**	۰/۱۵۶**	۰/۲۱۱**	۰/۳۳۸**	۰/۲۶۰**	۰/۳۱۵**	۱	
۱۰. شخصیت جامعه‌پسند	۸۳/۷۹	۱۰/۲۳	-۰/۰۳۲	۰/۲۸۸**	۰/۱۲۱*	۰/۲۰۲**	۰/۱۴۷**	۰/۱۵۴**	۰/۲۲۲**	۰/۲۶۰**	۰/۲۶۰**	۰/۲۲۵**

**P<۰/۰۱ و *P<۰/۰۵

مؤلفه‌های اعتماد اجتماعی و نیز تمامی مؤلفه‌های دیدگاه‌گیری اجتماعی با شخصیت جامعه‌پسند رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد (P<۰/۰۱). نتایج تحلیل رگرسیون شخصیت جامعه‌پسند بر اساس مؤلفه‌های اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری اجتماعی در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۱ میانگین و انحراف معیار و ضرایب همبستگی بین متغیرهای اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری اجتماعی با شخصیت جامعه‌پسند و مؤلفه‌های آن‌ها را نشان می‌دهد همان‌طور که اطلاعات جدول ۱ نشان می‌دهد، بین شخصیت جامعه‌پسند و رفتار مبتنی بر اعتماد کردن رابطه معناداری وجود ندارد ولی بین مؤلفه صراحت (P<۰/۰۵) و سایر

جدول ۲. نتایج تحلیل رگرسیون همزمان شخصیت جامعه‌پسند بر اساس مؤلفه‌های اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری اجتماعی

P	t	β	SE B	B	Sig	F	R ²	R	متغیرهای پیش‌بین	متغیر ملاک
۰/۷۸	۰/۲۷	-۰/۰۱	۰/۱۲	-۰/۰۳					پیش‌بینی شناختی دیگران	شخصیت جامعه‌پسند
۰/۰۳	۲/۱۴	۰/۱۱	۰/۲۵	۰/۵۴				ادراک دیدگاه دیگران		
۰/۰۱	۲/۶۲	۰/۱۳	۰/۳۱	۰/۸۳				خود را جای دیگری گذاشتن		
۰/۰۱	۲/۵۲	۰/۱۲	۰/۲۳	۰/۵۸				احترام به تفاوت‌ها		
۰/۰۶	۱/۸۸	-۰/۰۸	۰/۱۹	-۰/۳۷	۰/۰۰۱	۹/۸۰	۰/۱۷	۰/۴۱	رفتار مبتنی بر اعتماد کردن	
۰/۰۱	۴/۳۰	۰/۲۱	۰/۲۰	۰/۸۹					تمایلات همکاری‌جویانه	
۰/۲۷	۱/۱۰	-۰/۰۶	۰/۱۹	-۰/۲۱					صراحت	
۰/۰۵	۱/۹۴	۰/۱۰	۰/۲۰	۰/۴۰					صداقت	
۰/۲۲	۱/۲۲	۰/۰۵	۰/۱۶	۰/۲۰					اطمینان	

جدول ۲ نتایج تحلیل رگرسیون همزمان شخصیت جامعه‌پسند بر اساس مؤلفه‌های اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری اجتماعی را نشان می‌دهد. نتایج این جدول حاکی از آن است که مقدار ضریب همبستگی بین متغیرها $R=0/41$ است که نشان می‌دهد بین مجموعه متغیرهای مستقل و متغیر وابسته پژوهش (شخصیت جامعه‌پسند) همبستگی وجود دارد و مقدار مجذور همبستگی $R^2=0/17$ است که نشان می‌دهد ۱۷ درصد از کل واریانس شخصیت جامعه‌پسند معلمان بر اساس مؤلفه‌های اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری اجتماعی تبیین می‌شود. نسبت F هم حاکی از آن است که مدل رگرسیون معنی‌دار است ($F=9/80$ ، $P<0/01$). نتایج ضرایب رگرسیون همزمان نشان می‌دهد که از میان متغیرهای پیش‌بین، t به دست آمده از متغیرهای ادراک دیدگاه دیگران ($t=2/14$ ، $P<0/03$)، خود را جای دیگری گذاشتن ($t=2/62$ ، $P<0/01$) و احترام به تفاوت‌ها ($t=2/52$ ، $P<0/01$) که از مؤلفه‌های دیدگاه‌گیری اجتماعی هستند می‌تواند به‌طور معنی‌داری شخصیت جامعه‌پسند را در معلمان پیش‌بینی کنند. لذا فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه مؤلفه‌های دیدگاه‌گیری اجتماعی می‌تواند به‌طور معنی‌داری شخصیت جامعه‌پسند را در معلمان پیش‌بینی کنند مورد تأیید قرار گرفت. همچنین، t به دست آمده از متغیرهای پیش‌بین تمایلات همکاری‌جویانه ($t=4/30$ ، $P<0/01$) و صداقت

جدول ۲ نتایج تحلیل رگرسیون همزمان شخصیت جامعه‌پسند بر اساس مؤلفه‌های اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری اجتماعی را نشان می‌دهد. نتایج این جدول حاکی از آن است که مقدار ضریب همبستگی بین متغیرها $R=0/41$ است که نشان می‌دهد بین مجموعه متغیرهای مستقل و متغیر وابسته پژوهش (شخصیت جامعه‌پسند) همبستگی وجود دارد و مقدار مجذور همبستگی $R^2=0/17$ است که نشان می‌دهد ۱۷ درصد از کل واریانس شخصیت جامعه‌پسند معلمان بر اساس مؤلفه‌های اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری اجتماعی تبیین می‌شود. نسبت F هم حاکی از آن است که مدل رگرسیون معنی‌دار است ($F=9/80$ ، $P<0/01$). نتایج ضرایب رگرسیون همزمان نشان می‌دهد که از میان متغیرهای پیش‌بین، t به دست آمده از متغیرهای ادراک دیدگاه دیگران ($t=2/14$ ، $P<0/03$)، خود را جای دیگری گذاشتن ($t=2/62$ ، $P<0/01$) و احترام به تفاوت‌ها ($t=2/52$ ، $P<0/01$) که از مؤلفه‌های دیدگاه‌گیری اجتماعی هستند می‌تواند به‌طور معنی‌داری شخصیت جامعه‌پسند را در معلمان پیش‌بینی کنند. لذا فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه مؤلفه‌های دیدگاه‌گیری اجتماعی می‌تواند به‌طور معنی‌داری شخصیت جامعه‌پسند را در معلمان پیش‌بینی کنند مورد تأیید قرار گرفت. همچنین، t به دست آمده از متغیرهای پیش‌بین تمایلات همکاری‌جویانه ($t=4/30$ ، $P<0/01$) و صداقت

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف پیش‌بینی رفتار جامعه‌پسند بر اساس اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری اجتماعی در معلمان شهر سنندج انجام شده است. نتایج تحلیل رگرسیون همزمان برای فرضیه اول پژوهش نشان داد که اعتماد اجتماعی با شخصیت جامعه‌پسند رابطه دارد و قادر به پیش‌بینی شخصیت جامعه‌پسند در معلمان است.

این نتیجه با یافته‌های کادنهد و ریچمن (۱۹۹۶)، صیدی (۱۳۹۵)، افقری و قاسمی (۱۳۹۴) همسو و همخوان است و به این صورت قابل تبیین است که اعتماد رفتارهای متمایل به اجتماع، مانند تمایل به همکاری (بالیث و ون لانگ^۱، ۲۰۱۳) و جامعه‌پسندی (ون انن و بکرز، ۲۰۱۵؛ سینگ و سریواستاوا^۲، ۲۰۰۹) را برمی‌انگیزد. اعتماد اجتماعی با رفتارهای جامعه‌پسندی مانند رفتارهای همیارانه و دوستانه در بین افراد با دیدگاه‌های متفاوت برای غلبه بر مشکلات

1. Balliet & Van Lange

2. Singh & Srivastava

پیش‌بینی است. این نتیجه با یافته‌های پژوهش فت و همکاران (۲۰۱۴)، میسن و همکاران (۲۰۱۱)، جینی و همکاران (۲۰۰۸)، مک ماهان و همکاران (۲۰۰۶)، کارلو و همکاران (۲۰۰۳)، باتسون و همکاران (۲۰۰۲)، هماهنگ و همخوان است. از میان مؤلفه‌های دیدگاه‌گیری اجتماعی، متغیرهای ادراک دیدگاه دیگران، خود را جای دیگری گذاشتن و احترام به تفاوت‌ها معنی‌دار هستند و می‌توانند رفتار و شخصیت جامعه‌پسند در معلمان را پیش‌بینی کنند. این نتیجه به این صورت قابل تبیین است که دیدگاه‌گیری عنصر مشروط اعتماد است. اعتماد پیچیده و به لحاظ شناختی دشوار است. افراد این پیچیدگی اعتماد را با دستیابی به تصمیم از یک رویکرد خودمحورانه کاهش می‌دهند (اوانز و کروگر، ۲۰۱۱). دیدگاه‌گیری طاقت‌فرساتر و زمان‌برتر است (اپلی و ویتز، ۲۰۱۰)؛ اما با بالا بردن ظرفیت دیدگاه‌گیری اعتماد هم تقویت می‌شود (اوانز و کروگر، ۲۰۱۱). راه‌هایی که افراد همدیگر را ادراک می‌کنند بر چگونگی رابطه آنان تأثیر می‌گذارد (کارنی و گوئر، ۲۰۱۰). وقتی بدون بودن در شرایط وضعیت دیگران، خودمان را جای آنان بگذاریم و از منظر آنان مسائل را درک کنیم بهتر می‌توانیم متفاوت بودن دیگران و رفتارهای آنان را بپذیریم و به این تفاوت‌ها احترام بگذاریم.

خود را جای دیگران گذاشتن با تحریک تجربه واکنش‌های هیجانی نیرومند به کاهش رفتارهای پرخاشگرانه کمک می‌کند (استنجر، کاوسسانو و رینگ، ۲۰۱۲) ناپایداری هیجانی را کم می‌کند و نیز، با کنار آمدن مسئله‌مدار، به طور مثبت رفتارهای جامعه‌پسند را پیش‌بینی می‌کند (کارلو و همکاران، ۲۰۱۲). لذا دیدگاه‌گیری با فراهم آوردن اطلاعات بیشتر در مورد دیگران روابط مثبت‌تری را به بار می‌آورد و سبب پذیرش بیشتر می‌شود (گلباک، مریتا، کینگ، جرمی، بیلنسن و دد، ۲۰۱۵). البته باید به خاطر داشته باشیم اطلاعات منفی اعتماد اجتماعی را کاهش می‌دهد (رات استاین و اک، ۲۰۰۹)؛ به نقل از باومرت، هالمبورگر، راتمند و

به‌واسطه درگیر شدن در اعمال جمعی در ارتباط است (فوکویاما، ۱۹۹۵؛ به نقل از هیبسو، چیونگ و اچینیکاوا، ۲۰۱۷). اعتماد به‌طور مثبت بر تعاملات اجتماعی تأثیر می‌گذارد (ون لانگ، ۲۰۱۵) تعاملات اجتماعی مثبت هم ممکن است اعتماد اجتماعی را تقویت کنند (کلابنهنس، پریمس و انگسن، ۲۰۰۷). از این‌رو، افراد با سطوح بالاتر اعتماد اجتماعی معمولاً حس قوی‌تری از همبستگی اجتماعی^۳ را به نمایش می‌گذارند (استول، سوروکا و جانستن، ۲۰۰۸) زیرا اعتماد اجتماعی منبع نیرومند انسجام اجتماعی^۵ است (ولچ، ریورا، کانوی، یانکاسکی و لابتن، ۲۰۰۵).

اعتماد در زندگی اجتماعی نافذ است (اوانز و کروگر، ۲۰۰۹) بی‌اعتمادی هم همین‌طور. وقتی اعتماد اجتماعی در روابط بین شخصی و بین‌گروهی و نهادی حاکم است طبیعتاً صداقت بین افراد باعث تقویت انسجام جمعی و همکاری بین افراد جامعه می‌شود و گسترش رفتارهای جامعه‌پسند را شاهد خواهیم بود. برعکس، در شرایطی که تمایلی برای همکاری و مشارکت وجود ندارد و افراد با هم صادق نیستند نمی‌توان انتظار رفتار جامعه‌پسند داشتیم و ممکن است کاهش اعتماد به واکنش‌های رفتاری منفی، سستی روابط و انزوای اجتماعی منجر شود؛ زیرا اعتماد لازمه و پیش‌شرط همکاری است. لذا اگر می‌خواهیم گسترش رفتارهای جامعه‌پسند و نوع‌دوستانه، کمک‌رسانی و همدلی را داشته باشیم باید اعتماد اجتماعی را تقویت کنیم؛ زیرا اعتماد موجب تقویت حس همکاری و تحریک فعالیت‌های داوطلبانه می‌شود. منافع فردی و جمعی را پیوند می‌دهد و حس مشارکت را برمی‌انگیزد. در این میان، جدای از نقش ساختارهای سیاسی و حاکمیتی، آموزش و پرورش و در رأس آن معلمان نقش بسیار مهمی در ایجاد و تقویت اعتماد اجتماعی دارند؛ بنابراین ضروری است از ظرفیت معلمان برای این مهم در دانش‌آموزان و دانشجویان بهره لازم گرفته شود.

یافته‌های این پژوهش برای فرضیه دوم نشان داد که شخصیت جامعه‌پسند به‌وسیله دیدگاه‌گیری اجتماعی قابل

1. Habibov, Cheung & Auchynnika
3. social cohesion
5. social solidarity
7. Epley & Waytz
9. Stanger, Kavussanu & Ring

2. Kleinhans, Priemus & Engbersen
4. Stolle, Soroka & Johnston
6. Welch, Rivera, Conway, Yonkoski & Lupton
8. Karney & Gauer
10. Bailenson & Dede

- Batson, C. D., Chang, J., Orr, R., & Rowland, J. (2002). Empathy, attitudes, and action: Can feeling for a member of a stigmatized group motivate one to help the group? *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28, 1656-1666.
- Battistich, V., Solomon, D., Watson, M., & Schaps, E. (1997). Caring school communities, *Educational Psychology*, 32, 137-151.
- Baumert, A., Halmburger, A., Rothmund, T., Schemer, C. (2017). Everyday dynamics in generalized social and political trust. *Journal of Research in Personality*, 69, 44-54.
- Branscombe, N. R., & Baron, R. A. (2017). Social Psychology. Global Edition-Pearson Education Limited.
- Brownell, C. A., Ramani, G. B., & Zrewas, S. (2006). Becoming a social partner with peers: Cooperation and social understanding in one-and two-year-olds. *Child Development*, 77, 803- 821.
- Brownell, C., Svetlova, M., & Nichols, S. (2009). To share or not to share: When do toddlers respond to another's needs?, *Infancy*, 14, 117-130.
- Buss, D. (2003). *Evolutionary psychology: The new science of the mind*. Boston, MA: Allyn Bacon.
- Cadenhead, A. C., & Richman, C. L. (1996). The effects of interpersonal trust and group status on prosocial and aggressive behaviors. *Social Behavior and Personality*, 24(2), 169-184.
- Carlo, G., Hausmann, A., Christiansen, S., Randall, B.A. (2003) Sociocognitive and behavioral correlates of a measure of prosocial tendencies for adolescents. *Journal of Early Adolescence*, 23, 107-134.
- Carlo, G., Mestre, M. V., McGinley, M. M., Samper, P., Tur, A., & Sandman, D. (2012). The interplay of emotional instability, empathy, and coping on prosocial and aggressive behaviors. *Personality and Individual Differences*, 53, 675-680.
- Christ, C. C., Carlo, G., Stoltenberg, S. F. (2016). Oxytocin Receptor (OXTR) Single Nucleotide Polymorphisms Indirectly Predict Prosocial Behavior through Perspective Taking and Empathic Concern. *Journal of Personality*, 84(2), 204-213.
- Contardi, A., Imperatori, C., Penzo, I., Gatto, C. D., & Farina, B. (2016). The Association among Difficulties in Emotion Regulation, Hostility, and Empathy in a Sample of Young Italian Adults. *Frontiers in Psychology*, 7, 1068.
- Crain, W., (2014). *theories of development: concepts and applications*. Sixth Edition. Pearson Education.
- De Dreu, C. K. W., Giebels, E., & Van de Vliert, E. (1998). Social motives and trust in integrative negotiation: The disruptive effects of punitive capability. *Journal of Applied Psychology*, 83, 408-422.
- Eisenberg, N., Fabes, R. A., & Spinrad, T. (2006). Prosocial development. In N. Eisenberg (Ed.), *Handbook of child psychology: Social emotional, and personality development* (6th ed., Vol. 3, pp. 646-718). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- اسکیمیر^۱، (۲۰۱۷)؛ بنابراین، این اطلاعات مثبت است که روابط مثبت و اعتماد اجتماعی را در طولانی‌مدت ایجاد خواهد کرد و معلمان در دادن این اطلاعات مثبت و ایجاد اعتماد در نسل‌های آتی جامعه نقش بسزایی دارند.
- به‌طور خلاصه، اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری اجتماعی قادر به پیش‌بینی شخصیت جامعه‌پسند در معلمان هستند. از این‌رو، در شرایطی که شواهد حاکی از کاهش رفتارهای جامعه‌پسند، اعتماد اجتماعی و دیدگاه‌گیری در کشورمان است توجه به راهکارهای ایجاد و تقویت این متغیرها و به‌ویژه آموزش این متغیرها در قشر معلمان که خود آنان نیز آموزش‌دهنده مستقیم آن هستند بسیار مهم خواهد بود و پیشنهاد می‌شود در برنامه آموزش درسی دانش‌آموزان و آموزش ضمن خدمت معلمان مدنظر قرار گیرد.

منابع

- افق‌ری، فاطمه؛ و قاسمی، سیمین. (۱۳۹۴). رابطه بین اعتماد اجتماعی و رفتارهای مطلوب اجتماعی. *روان‌پرستاری*، ۳(۲)، ۶۲-۷۱.
- صفاری‌نیا، مجید. (۱۳۹۱). *آزمون‌های روان‌شناسی اجتماعی و شخصیت*. تهران: ارجمند.
- صیدی، ستار؛ صفاری‌نیا، مجید. (۱۳۹۴). حمایت اجتماعی ادراک شده از خانواده، دوستان و معلمان و ابعاد مختلف شخصیت جامعه‌پسند. *پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، ۵(۱۷)، ۱-۱۵.
- صیدی، ستار. (اردیبهشت ماه ۱۳۹۵). اعتماد اجتماعی و رفتارهای جامعه‌پسند. تهران: *مجموعه مقالات سومین کنفرانس ملی روان‌شناسی اجتماعی ایران*. ۲۰۴-۲۰۸.
- محقق، حسین؛ ذوقی‌پایدار، محمدرضا؛ یعقوبی، ابوالقاسم؛ یارمحمدی‌واصل، مسیب؛ محمدزاده، سروه. (۱۳۹۵). تدوین و اعتباریابی مقیاس دیدگاه‌گیری اجتماعی در دانشجویان. *شناخت اجتماعی*، ۵، ۱(۹)، ۱۸-۳۲.
- Bakker, L., Dekker, K., (2012). Social trust in urban neighbourhoods: the effect of relative ethnic group position. *Urban Studies*, 49, 2031-2047.
- Balliet, D., & Van Lange, P. A. M. (2013). Trust, punishment, and cooperation across 18 societies: A meta-analysis. *Perspectives on Psychological Science*, 8(4), 363-379.
- Barr, J. J., & Higgins-D'Alessandro, A. (2007). Adolescent empathy and pro-social behavior in the multidimensional context of school culture. *Journal of Genetic Psychology*, 168(3), 231-250.

- Eisenberg, N., Fabes, R. A., & Spinrad, T. I. (2006). Prosocial development. In W. Damon & R. M. Lerner (series Eds.) & N. Eisenberg (Vol. Ed.), *Handbook of child psychology: Vol. 3. Social, emotional, and personality development* (6th ed., pp. 646-718). New York: John Wiley.
- Epley, N., & Waytz, A. (2010). Mind perception. In S. T. Fiske, D. T. Gilbert, & G. Lindzey (Eds.), *Handbook of social psychology* (Vol. 1) (pp. 498-541). 5th Edn. Hoboken, NJ: Wiley.
- Epley, N., Caruso, E., & Bazerman, M. H. (2006). When perspective taking increases taking: reactive egoism in social interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 91(5), 872-889.
- Erden, A. and H. Erden (2009). "Predicting organizational trust level of school managers and teachers at elementary schools", *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1.
- Evans, A. M., & Krueger, J. I. (2009). The psychology (and economics) of trust. *Social and Personality Psychology Compass*, 3, 1003-1017.
- Evans, A. M., Krueger, J. I. (2011). Elements of trust: Risk and perspective-taking. *Journal of Experimental Social Psychology*, 47, 171-177.
- Ferrin, D.L., Bligh, M.C., & Kohles, J.C. (2007). Can I trust you to trust me? A theory of trust, monitoring, and cooperation in interpersonal and intergroup relationships. *Group & Organization Management*, 32, 465-499.
- Fett, A-K. J., Shergill, S. S., Gromann, P. M., Dumontheil, I., Blakemore, S-J., Yakub, F., & Krabbendam, L. (2014). Trust and social reciprocity in adolescence— A matter of perspective-taking. *Journal of Adolescence*, 37, 175-184.
- Gehlbach, H., Brinkworth, M. E., & Wang, M.-T. (2012). The social perspective taking process: What motivates individuals to take another's perspective? *Teachers College Record*, 114(1). 197-225.
- Gehlbach, H., Marietta, G., King, A. M., Karutz, C., Bailenson, J. N., Dede, C. (2015). Many ways to walk a mile in another's moccasins: Type of social perspective taking and its effect on negotiation outcomes. *Computers in Human Behavior*, 52, 523-532.
- Gini, G., Albiero, P., Benelli, B., and Altoe, G. (2008). Determinants of adolescents' active defending and passive bystanding behavior in bullying. *Journal of Adolescence*, 31, 93-105.
- Greener, S. H. (2000). Peer assessment of children's prosocial behaviour. *Journal of Moral Education*, 29, 47-60.
- Habibov, N. Cheung, A. Auchynnikava, A. (2017). Does social trust increase willingness to pay taxes to improve public healthcare? Cross-sectional cross-country instrumental variable analysis. *Social Science & Medicine*, 189, 25-34.
- Hastings, P. D., McShane, K. E., Parker, R., & Ladha, F. (2007). Ready to make nice: Parental socialization of young sons' and daughters' prosocial behaviors with peers. *Journal of Genetic Psychology*, 168, 177-200.
- Hoffman, M. L. (2002). *Empathy and moral development*. Cambridge UK university press.
- Hoffman, M.L. (2000). *Empathy and moral development: Implications for caring and justice*. UK: Cambridge University Press.
- Jackson, M., & Tisak, M. S. (2001). Is prosocial behaviour a good thing? Developmental changes in children's evaluations of helping, sharing, cooperating, and comforting. *British Journal of Developmental Psychology*, 19, 349-367.
- Jasinski, M. P. (2011). *Social Trust, Anarchy, and International Conflict*. New York: Palgrave Macmillan.
- Johnson, D. W. (1975). Cooperativeness and social perspective taking. *Journal of Personality and Social Psychology*, 31(2), 241-244.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2009). An educational psychology success story: Social interdependence theory and cooperative learning. *Educational Researcher*, 38(5), 365-379.
- Karney, B.R. & Gauer, B. (2010). Cognitive Complexity and Marital Interaction in Newlyweds. *Personal Relationships*, 17, 181-200.
- Kerr, M., Beck, K., Shattuck, T., Kattar, C., & Uriburu, D. (2003). Family involvement, problem and prosocial behaviour outcomes of Latino youth. *American Journal of Health Behavior*, 27, 55-65.
- Kleinmans, R., Priemus, H., & Engbersen, G. (2007). Understanding social capital in recently restructured urban neighbourhoods: Two case studies in Rotterdam. *Urban Studies*, 44(5), 1069-1091.
- Li, X., Bian, C., Chen, Y., Huang, J., Ma, Y., Tang, L., Yan, Q., Ye, X., Tang, J., Yu, Y. (2015). Indirect aggression and parental attachment in early adolescence: Examining the role of perspective taking and empathetic concern. *Personality and Individual Differences*, 86, 499-503.
- Luckner, A. E., & Pianta, R. C. (2011). Teacher-student interactions in fifth grade classrooms: Relations with children's peer behavior. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 32(5), 257-266.
- Marton, I., Wiener, J., Rogers, M., Moore, C., & Tannock, R. (2009). Empathy and social perspective taking in children with attention-deficit/hyperactivity disorder. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 37, 107-118.
- Masten, C. L., Morelli, S. A., and Eisenberger, N. I. (2011). An fMRI investigation of empathy for 'social pain' and subsequent prosocial behavior. *Neuroimage* 55, 381-388.
- McMahon, S. D., Wernsman, J., and Parnes, A. L. (2006). Understanding prosocial behavior: the impact of empathy and gender among African American adolescents. *Journal of Adolescence*, 39, 135-137.
- Mohr, P., Howells, K., Gerace, A., Day, A., & Wharton, M. (2007). The role of perspective taking in anger arousal. *Personality and Individual Differences*, 43, 507-517.
- Nordgren, L. F., Banas, K., & MacDonald, G. (2011). Empathy gaps for social pain: Why people

- underestimate the pain of social suffering. *Journal of Personality and Social Psychology*, 100(1), 120-128.
- Palermo, F., Hanish, L. D., Martin, C. L., Fabes, R. A., & Reiser, M. (2007). Preschoolers' academic readiness: What role does the teacher-child relationship play? *Early Childhood Research Quarterly*, 22(4), 407-422.
- Paluck, E. L. (2010). Is it better not to talk? Group polarization, extended contact, and perspective taking in eastern Democratic Republic of Congo. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 36(9), 1170-1185.
- Penner, L. A., Dovidio, J. F., Piliavin, J. A., & Schroeder, D. A. (2005). Prosocial behavior: Multilevel perspectives. *Annual Review of Psychology*, 56, 365-392.
- Righetti, F. and Finkenauer, C. (2011). If You Are Able to Control Yourself, I Will Trust You: The Role of Perceived Self-Control in Interpersonal Trust. *Journal of Personality and Social Psychology*, 100(5), 874-886.
- Scourfield, J., Bethan, J., Neilson, M., & McGuffin, P. (2004). The development of prosocial behaviour in children and adolescents: A twin study. *Journal of Child Psychology & Psychiatry*, 45, 927-935.
- Selman, R. (1971). Taking another's perspective: Role-taking development in early childhood. *Child Development*, 42, 1721-1734.
- Selman, R. L. (2003). Social awareness: The growth of interpersonal understanding. In R. L. Selman (Ed.), *The promotion of social awareness: Powerful lessons from the partnership of developmental theory and classroom practice*. NY: Sage.
- Singh, U., & Srivastava, K. B. L. (2009). Interpersonal trust and organizational citizenship behavior. *Psychological Studies*, 54(1), 65-76.
- Stanger, N., Kavussanu, M., and Ring, C. (2012). Put Yourself in Their Boots: Effects of Empathy on Emotion and Aggression. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 34, 208-222.
- Stolle, D., Soroka, S., Johnston, R. (2008). When does diversity erode trust? Neighbourhood diversity, interpersonal trust and the mediating effect of social interactions. *Political Studies*, 56, 57-75.
- Taylor, M. (1988). Conceptual perspective taking: Children's ability to distinguish what they know from what they see. *Child Development*, 68, 436-455.
- Tomasello, M. (2009). *Why we cooperate*. Cambridge, Mass: The MIT Press.
- Trommsdorff, G., Friedlmeier, W., & Mayer, B. (2007). Sympathy, distress, and prosocial behavior of preschool children in four cultures. *International Journal of Behavioral Development*, 31, 284-293.
- van Ingen, E., & Bekkers, R. (2015). Generalized trust through civic engagement? Evidence from five national panel studies. *Political Psychology*, 36(3), 277-294.
- Van Lange, P. A. M. (2015). Generalized trust: Four lessons from genetics and culture. *Current Directions in Psychological Science*, 24(1), 71-76.
- Welch, M.R., Rivera, R., Conway, B.P., Yonkoski, J., Lupton, P.M., Giancola, R. (2005). Determinants and consequences of social trust. *sociological inquiry*, 75, 453-473.